

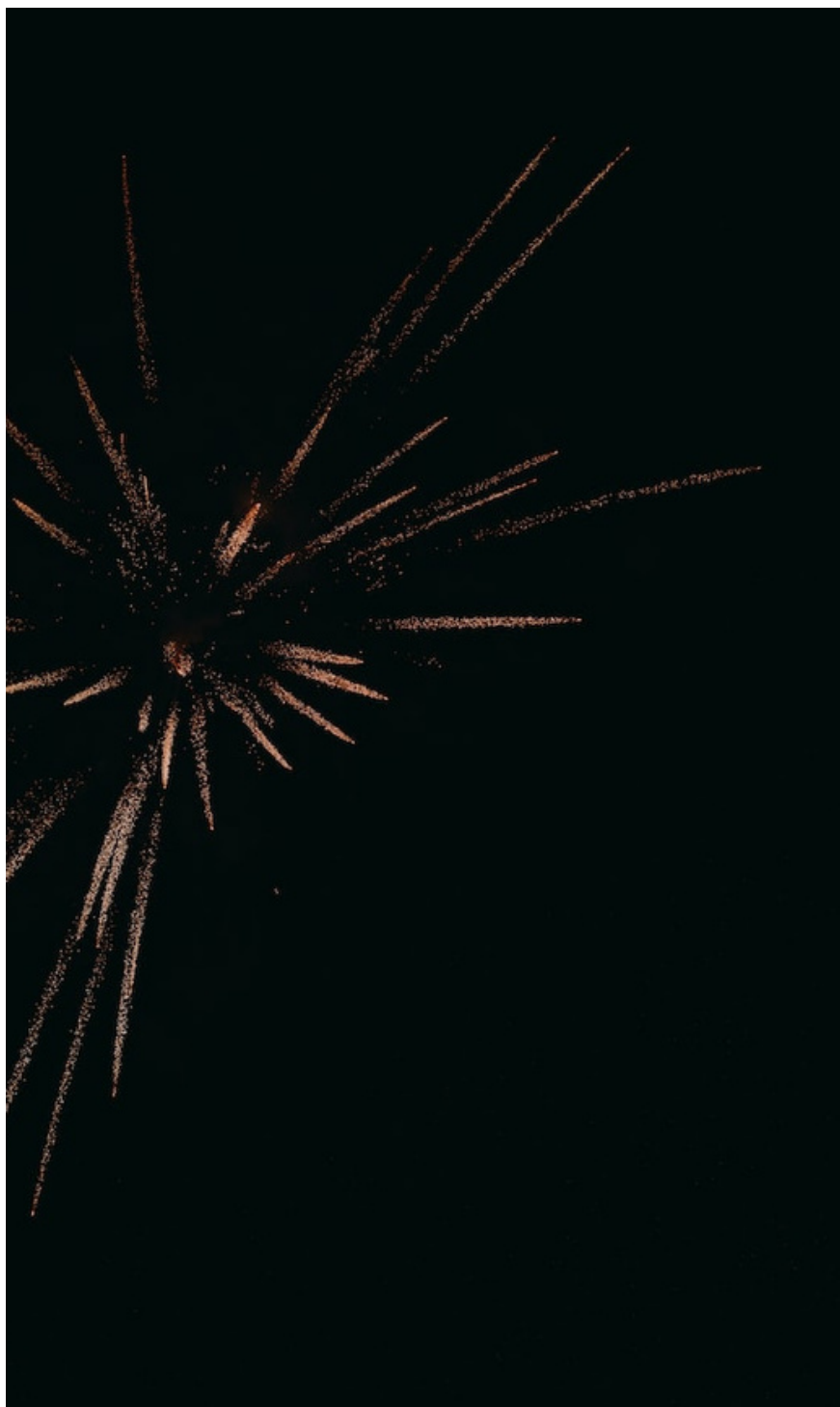

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

23. december 2022

št. 38/2022

UVODNIK

POROČILO

BLED 2023

MEDNARODNI PEN

UKRAJINA

POEZIJA

KNJIGA

ZGODILO SE JE

SREČNO

*NOVO
LETO*

BESEDE NI, IZRAZA NI

Besede ni, izraza ni,
ljubezen nima govornice -
oko z očesom govori,
oko, ki vir je vse resnice ...

In en pogled - da sto besed!
in vsaka iz srca vzeta -
v nji prošnja je in tožba je -
in v nji vsa duša razodeta ...

LJUDMILA POLJANEC

Moč jezika je v njegovi lepoti, ne grobosti

Moč slovenskega jezika je na hudi preizkušnji. Ne le v izobraževalnem sistemu, kjer se učitelji pritožujejo nad nizkimi jezikovnimi kompetencami učencev in dijakov, tudi med odraslimi ni pismenost velika odlika, sploh funkcionalna pismenost. To bi nas moralo temeljito skrbeti. Ne zaradi možnosti, da bi angleščina, ta lingua franca interneta in današnjega sveta izpodrinila slovenščino, temveč najbolj zato, ker je razumevanje jezika osnova za razumevanje sveta. Graditi demokratično družbo pomeni tudi vsakodnevno srkati in ustvarjati bogastvo jezika, njegov arhaični, sedanji, moderni in večplastni izraz.

Inštitucija, ki je daleč najbolj zaslužna za širjenje slovenskega knjižnega jezika je nedvomno Radiotelevizija Slovenije, saj z radijskimi in televizijskimi programi seže v vsak kotiček avta, hiše, pisarne ali drugega javnega prostora. Manj vpliva imajo časopisne izdaje, ki beležijo velik upad branja, še manj knjižne, saj je prebivalstvo premalo motivirano za resno branje ali, da bi gradilo domače knjižnice. Zato je pravi škandal, da smo priča razgradnji bistva inštitucije, odstranjevanju kritičnih novinarjev in novinark ter njihova zamenjava za ljudi, ki uvajajo nek novorek in razen pravih strankarskih barv nimajo potrebnega novinarskega znanja. Njihovo povezovanje je neprofesionalno, večkrat pospremljeno z govornimi zdrs in slabo izgovarjavo. Uravnoteženost je nesmiseln pojem v novinarstvu, obstaja zgolj dobro novinarstvo, ki na osnovi virov niza dejstva in slabo, ki podleže političnim ali gospodarskim ciljem. Žal je vedno bolj razširjena metodologija nasilja nad novinarji in književniki sovražni govor, ki se je s troli dobro usidral tudi v komentarje pod članki portala javne televizije MMC. Sovražni govor žrtvam povzroča osebne stiske in nemalokrat vodi v samocenzuro. Politika je odgovorna za javne medije in če bo po dolgem času uredila položaj v Slovenski tiskovni agenciji, ni še čas za počitek. Javna radio in televizija sta srce govora in komunikacije. Vesna Mikolič takole zaključi v monografiji Izrazi moči slovenskega jezika: »Pravzaprav se vsa umetnost dostojnega sporazumevanja skriva na eni strani v pripravljenosti, da ponudimo roko naslovniku, tudi ali še posebej šibkejšemu od sebe, na drugi pa v nameri, da poskušamo iskati resnico, opisati resničnost, notranjo ali zunanjo.« Člani in članice Slovenskega PEN-a ponovno pozivamo vlado, naj hitro ukrepa, saj je sicer na preizkušnji ne le javna televizija in svoboda govora, temveč tudi slovenščina, brez katere ni države.

Med vsemi tegobami, ki jih je prineslo leto 2022, je nedvomno najhujša vojna v Ukrajini. Iryna Starovoyt je na Bled pripotovala z avtobusom iz Lviva preko Poljske do Ljubljane: več kot dan dolga vožnja. Te dni sva si spet izmenjali nekaj besed po elektronski pošti. Takole piše: »Živeti vojno, ki traja od februarja je tako, kot bi se gibala v dveh svetovih: prvi je podoben mojemu prejšnjemu življenju, drugi pa je povsem podrejen tej veliki vojni. Kateri je bolj resničen, kateri pravi? Težko rečem.«

Vojna pronica med nas samo v minutah, ki jih poročila namenjajo dogodkom ali s pismi, ki jih izmenjujemo s prijatelji iz Ukrajine. Kako hitro se lahko vse spremeni, se ne zavedamo, četudi beremo in podpiramo glasnike resnice. Eden z najdaljšim stažem v ječah je nedvomno Julian Assange, naš častni član, ki mu iz birokratskih zakonskih ovir Slovenija ne more pomagati, dokler ne pride na naše ozemlje. Kakšen absurd! Ali naj se teleportira iz belmarške ječe? Ko smo lani v PEN-u opozarjali na njegov nečloveški položaj, smo upali, da bo nova liberalna vlada naredila nek korak in pokazala svojo zavezo svobodi govora ter našla način, da mu konkretno pomaga. Kot je zapisala Milena Šmit v Sobotni prilogi, »nekateri politiki sebi dopuščajo neomejeno SVODODO izražanja, medtem ko so nasprotnikom zelo hitro pripravljeni odreči PRAVICO do izražanja.« Slovenija bi lahko bila prva država, ki bi dala Assangeu svobodo in pravico, mu z odlokom izven omejujočih zakonov podelila humanitarni azil ter pokazala, da stoji na pravični strani zgodovine. To bi bilo sporočilo tudi za slovenske novinarje in književnike, da lahko delajo skladno s standardi in za kritiko ne bodo kaznovani. Že vrabci na strehi čivkajo, da če bo v ZDA obsojen Julian Assange, bo to zadušilo mnoge novinarske glasove. Posebej zapleten je položaj medijev v državah na Zahodnem Balkanu, kjer je razpon od avtoritarnega nadzora v Srbiji, do demokratičnega, a s SLAPP-i omejenega na Hrvaškem in v Črni gori, do popolnega kaosa in kakofonije »resnic« v Bosni in Hercegovini. Kakor je komentiral Dušan Gojkov iz Vlaškega PEN-a, je bilo treba najprej razdeliti jezik (op. p. srbohrvaščino), da so lahko razdelili ljudi in jih nahujskali v vojno drugega proti drugemu.

Ko v teh dneh zaključujemo leto in čakamo rojstvo novega, nehote delamo inventuro. Kaj smo naredili dobro, kaj bi lahko bolje, kje smo se zmotili in kako naj popravimo krivice, ki smo jih zagrešili. Življenje je tako večplastno, da je nemogoča ena sama pripoved, ena sama resnica in njen edini izraz. V vsakem od nas je drugačen pogled na svet in ljudi okoli nas. In ta raznolikost je pojem bogastva, strpnost pa temelj miru.

Leto odhaja, leto prihaja, iščemo utrinke dobrega. Trenutek svetlobe je posijal med nas, ko smo se člani in članice odzvali na stisko ukrajinskega pisatelja poleti in albanske pesnice v zadnjem tednu. Še smo skupnost, ki nas povezuje ljubezen do sočloveka, do jezika in do lepote. Dokler nas poganjajo ta čustva, imamo prihodnost. Ko ugasne človečnost in ostane samo še gnev in stremuštvo, je vsega konec.

Naj se v prihodnjem letu konča vojna v Ukrajini in vse druge vojne.

Naj vam služi zdravje in vas imajo vaši najbližji radi.

Naj se jezik med vašimi prsti in mislimi udejani v novi književni umetnini.

»Valovanje, ki odnaša, // čas priteka in spet polni, ...« pravi pesnica Erika Vouk.

Naj vam bo leto 2023 prijaznejše in lepše.

Tanja Tuma, predsednica SC PEN

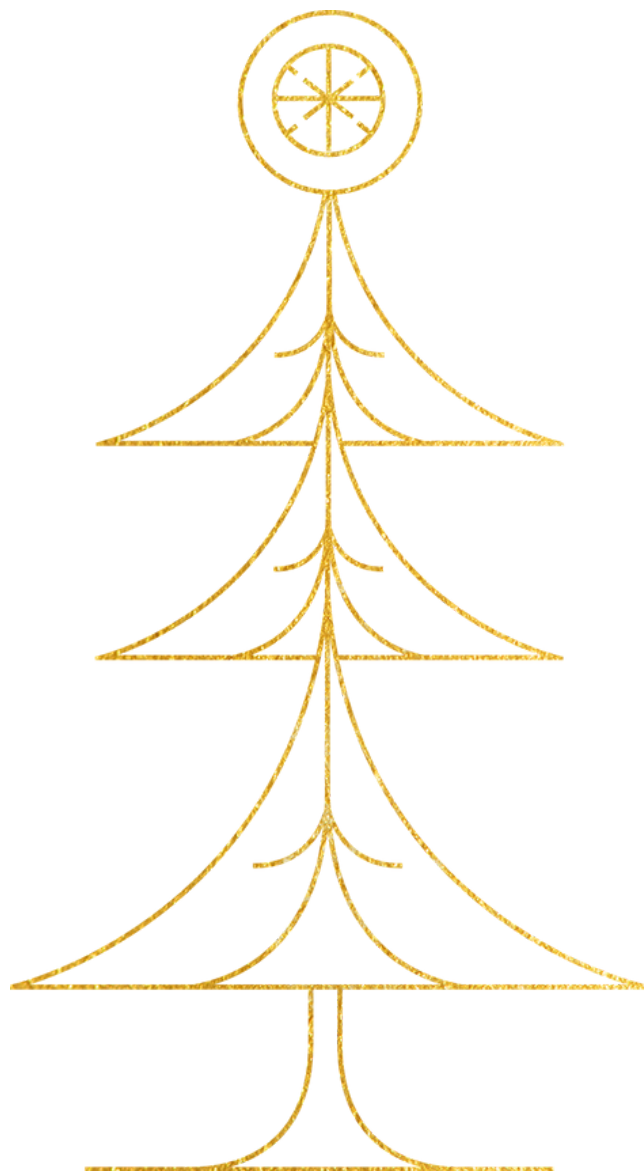
Voščilo članicam in članom Slovenskega centra PEN

Spoštovani in spoštovane,

priznam, voščila ob prestopu v novo leto mi ne gredo od rok, saj velikokrat, neštetokrat ponovljena, izzvenijo v prazno. Zato nam bom vsem zaželela nekaj čisto preprostega. V letu 2023 nam želim, naj bodo naše misli in besede kot drobcene snežinke, ki s svojo vztrajnostjo nazadnje vso pokrajino ovijejo v belo odejo mehke in nam vsem prinesejo mir.

Naj bodo naši koraki po gozdovih lahkotni,
da ne splašimo divjih živali,
naj bodo naša srca mehka,
da jih privabimo čim več.

Luna J. Šribar, predsednica MIRE

Slovenski center PEN je v mesecu decembru svojim članom, pa tudi nekaterim osebam izven PEN, poslal prošnjo za pomoč naši kolegici. Vsem donatorjem in donatoricam se iskreno zahvaljujemo za sredstva, ki ste jih namenili albanski pesnici in pisateljici ter dolgoletni predsednici albanskega centra PEN, ki se je znašla v veliki zdravstveni stiski. Spet enkrat smo pokazali človeški obraz in posluš za stisko drugega. Sredstva se še zbirajo, v akcijo pa sta se vključila tudi francoski in švicarski PEN. Dosedanji donatorji, ki se jim na tem mestu želimo zahvaliti, vsaki in vsakemu posebej, so: **Nataša Bajuk, Jože Urbanija, Metka Zupančič, Iztok Simoniti, Janez Stergar, Andrej Detela, Anton Peršak, Ivan Vogrič, Renata Japelj Marmulaku, Barbara Pogačnik, Alenka Šelih, Polona Glavan, Ivana Kampuš, Barbara Simoniti, Dragica Novak Štokelj, Luna Jurančič Šribar, Darja Fabjančič, Milan Jazbec, Stanka Repar, Klarisa Jovanović, Julijana Potrč Šavli, Tanja Tuma, Glorjana Veber in Polonca Pečovnik Kopač, Vanesa Matajč, Nataša Retelj, Marko Golja in podjetje Eurotrade1 d.o.o.**

Slovenski PEN je doslej zbrano vsoto 2.000 evrov že nakazal prejemnici, ki je s to pomočjo in pomočjo mednarodnega sklada PEN lahko že pričela s prvimi postopki zdravljenja. V reševanje se je vključil tudi Sklad za nujne primere Mednarodnega PEN-a. Vsem, ki bi še želeli pomagati, se vnaprej toplo zahvaljujemo, predvsem pa hvala Barbari Pogačnik, ki je motor naše, francoske in švicarske pomoči pesnici.

SLOVENSKI PEN V LETU 2022

Poročilo predsednice

Spletni strani in glasili

Po nekajmesečnem tipanju, ali bodo člani in članice brali in vzljubili Tednik PEN, je bilo lani decembra jasno, da glasilo ne le obvešča člane, temveč jih tudi povezuje. Skoraj vsako številko člani in članice pohvalite, nam napišete nekaj vrstic po elektronski pošti, kar nam daje vzpodbudo za nadaljnje delo. Pri NUK-u smo za spletni glasili Tednik in za novičnik Odbora pisateljev in pisateljic za mir pridobili številki ISSN, Tednik pa je vpisan v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo.

Tednik je nedvomno eden najbolj uspešnih projektov tega leta. Izšlo je 38 števil, ki so dosegljive na [povezavi](#). V njem smo objavili kratko zgodovino Slovenskega PEN-a, dokumente o pomoči pisateljem in pisateljicam v obleganem Sarajevu iz zasebnega arhiva Borisa A. Novaka, številne pesmi, razmišljanja, napovedi dogodkov in poročila o srečanjih ter se ažurno odzvali na družbena dogajanja doma in na tujem. Hvala vsem avtorjem in avtoricam besedil, ki ste sodelovali, vabimo pa vse tudi v prihodnje, da nam pošljete besedila za objavo. Če bomo na razpisu za medije uspeli, bomo lahko posamezne prispevke tudi honorirali. Glasilo postaja arhiv našega in mednarodnega delovanja, hkrati pa prinaša literarne prispevke, za katere se prostor vedno bolj krči. Za podobo Tednika ima največ zaslug urednica Maja Ferjančič, ki smo jo zaposlili s pomočjo evropskih sredstev. Nič manj uspešno pa ni glasilo Odbora pisateljic in pisateljev za mir, ki ga Sara Katarina Zver ureja v francoščini in angleščini, lektorirata pa v angleščini Judyth Hill, predsednica PEN San Miguel in v francoščini Andrée Luck Gaye, izjemna prevajalka slovenske književnosti v francoski jezik. Špansko izdajo pripravlja Germán Rojas, predsednik odbora Pisatelji in pisateljice za mir, s sodelavci PEN Čile in drugimi prostovoljci v Južni Ameriki. V tem tednu boste prejeli 5. številko, vabljeni pa tudi, da se opogumite ter pošljete prispevke v enem od uradnih jezikov PEN-a za prihodnje številke. Vaše pisanje bo odmevalo med deset in več tisoč člani Mednarodnega PEN-a. Sara sicer skrbi za nemoteno delovanje odbora, s čimer je v zadnjem letu Slovenski PEN pridobil velik ugled v združenju. Novo letu 2022 sta ugledali tudi prenovljena domača stran Slovenskega PEN-a in nova stran Odbora pisateljev in pisateljic za mir.

Naši glavni financerji v letu 2022 so bili Javna agencija za knjigo RS, ki nam je dobrohotno namenila nekaj več sredstev, Evropski socialni sklad, Ministrstvo za kulturo, Mestna občina Ljubljana, donatorji pa Krka d.d., Rotary klub Idrija in Rotary klub NIKE ter posamezni člani in članice PEN-a, kar je pohvala za naše delo in se jim na tem mestu še posebej zahvaljujem.

Mednarodno delovanje in 54. Blejsko srečanje

V zimskih mesecih so se naša prizadevanja osredotočila na pomoč Julianu Assangeu in na dialog med PEN centri na Balkanu ter intenzivno pripravo 54. mednarodnega srečanja pisateljev na Bledu z naslednjimi temami: Propad globalne etike: odziv pisateljev, Bosna in vse »svetovne« Bosne, Pet jezdecev apokalipse: COVID, sovražni govor, nasilni protesti, globalno segrevanje in zaton demokracije. 24. 2. je Rusija napadla Ukrajino, na kar smo se odzvali z dodatno temo PEN stoji z Ukrajino. Marca smo se udeležili dvodnevne spletne sestanka Ženskega odbora PIWWC z naslovom Naše pisanje je naš upor. Monika Žagar se je udeležila dvodnevne spletne sestanka Pisatelji v zaporu.

Naša prizadevanja, da bi na Bled prišlo čim več delegatov, so bila uspešna. Osrednji literarni gost je bil predsednik Mednarodnega PEN-a kurdsko-turški pisatelj Burhan Sönmez, s katerim smo na predvečer srečanja s Cankarjevo založbo organizirali literarni večer v Cankarjevem domu. Častni gost na okroglih mizah je bil Valentin Inzko, nekdanji visoki predstavnik za Bosno in Hercegovino. Srečanja se je udeležilo skupaj okoli 90 delegatov, okoli 70 delegatov in gostov v živo in kakih dvajset po spletu, saj so bili sestanki hibridni. Izdali smo tudi zbornik esejev in literarnih prispevkov, ki so odražali obup in zgroženost avtorjev nad vojno v Ukrajini, osvetljevali pa tudi probleme vseh drugih celin.

54. mednarodno srečanje pisateljev na Bledu

54. mednarodno srečanje pisateljev na Bledu

Letos je po dveh letih omejitev druženja ponovno zaživel festival Obrazi miru. Literarne večere smo pripravili v Mestni knjižnici Kranj, Mežnariji pri kapelci nad Kropo, Knjižnici Bled in izjemen dogodek Ob Žici, ki ga je gostil ljubljanski župan Zoran Jankovič. Sprejeli smo Resolucijo o vojni v Ukrajini, ki jo je dopolnjeno mednarodni kongres jeseni v Uppsali sprejel soglasno. Sedmič smo razpisali šolski esej na temo Bosna in vse »svetovne« Bosne, druga izbira je bila prosta. Ocenjevanje sta vodili dr. Bogomila Kravos in Maja Ferjančič, nagrade pa smo podelili ob koncu Blejskega srečanja, roman Istanbul, Istanbul Burhana Sönmeza z njegovim posvetilom mladim piscem in piskam. Po Blejskem srečanju je vodenje Odbora pisateljev in pisateljic začasno do mednarodnega kongresa prevzela Tanja Tuma, ki je skupaj z izvoljenim predsednikom osnovala posvetovalno telo odbora, v katerem so delegati in delegatke z vseh celin. Organizirali smo dva večja spletna sestanka odbora 7. julija in 7. septembra, oba sta bila dobro obiskana, 80 udeležencev in uspešna. Četudi po spletu, ljudje se moramo in se radi pogovarjamo. V imenu programa mreže ICORN in Mestne občine Ljubljana se je Tanja Tuma udeležila srečanja v Gdansku. Seveda tedaj še nismo vedeli, da je Jasmina Rihar vztrajala pri njeni udeležbi zaradi bolezni. Nova koordinatorka programa ICORN je Maja Ferjančič. Konec junija se je Aljaž Koprivnikar udeležil dvodnevne spletne sestanka Odbora za prevajalce in prevajalske pravice z naslovom Moč jezika v času represije.

Delegacija v sestavi Milena Šmit, Aljaž Koprivnikar, Sara Katarina Zver in Tanja Tuma se je konec septembra udeležila 88. kongresa mednarodnega PEN-a v Uppsali pod geslom Moč besede. Monika Žagar ga je spremljala po spletu ter se udeležila predkongresnega sestanka odbora Pisatelji v zaporu. Milena je pripravila kratko predstavitev videnja krize na Balkanu, Aljaž je tvorno sodeloval na sestanku prevajalcev ter se vključil v novo mrežo znotraj PEN-a Tomorrow's Club, ki povezuje mlajše književnike in književnice, nastopil pa je tudi na festivalu Free the Word. Sara in Tanja sta vzorno izpeljali sestanek Odbora pisateljev in pisateljic za mir. Med uspehe našega centra lahko štejemo tudi izvolitev Tanje Tuma v mednarodni upravni odbor, ki je nedvomno posledica pridnega dela vseh njenih predhodnikov in predhodnic. Tako ima po več kot petdesetih srečanjih na Bledu in dveh izvedenih kongresih ter dolgoletnemu vodenju mirovnega odbora Slovenski PEN končno tudi upravljavski glas v organizaciji. Na kongresu je bil potrjen novi predsednik odbora Germán Rojas, predsednik Čilskega PEN-a, pesnik in dolgoletni uslužbenec OZN, ki se je konec septembra predstavil na literarnem večeru v Ljubljani. Priprave na 55. srečanje pisateljev na Bledu, ki se bo odvijalo med 15. in 18. majem skupaj s festivalom Obrazi miru, so v polnem zagonu.

88. mednarodni kongres PEN v Uppsali,
Aljaž Koprivnikar in Milena Šmit

Dogodki v Sloveniji

Na vojno v Ukrajini smo se odzvali ter se 4. marca povezali z DSP in DSKP pripravili literarno branje v podporo Ukrajini v dvorani Društva slovenskih pisateljev in PEN-a, ženski odbor Mira se je poklonil žrtvam vojne 23. marca v Centru poezije Tomaža Šalamuna z večerom Ženske in vojna. 7. marca smo v dvorani Društva slovenskih pisateljev in PEN-a predstavil Souzan Ali, sirsko pesnico in dramatičarko, ki je v okviru programa ICORN prišla v Ljubljano avgusta. V pričetku aprila smo v naši dvorani gostili koroške pesnice ter z Ivano Kampuš izvedli dvojezičen literaren večer. Z IRVD – Inštitutom za razvoj vključujoče družbe smo v Hiši Evropske unije pripravili celodnevni posvet na temo Upravljanje krize in odgovornost za zlorabe v kriznih razmerah z izjemnimi predavatelji kot Anica Mikuš Kos, Vasilka Sancin in Rober Šumi. 8. maja smo prisostvovali podelitvi Cankarjeve nagrade na Vrhniki, ki jo organizira Marko Golja, nagrajenka je bila naša članica Simona Semenič. Konec junija smo pod vodstvom Helene Kraljič izvedli Noč knjigarn, v kateri so sodelovali naši člani in članice ter brali svojo književnost v vseh večjih knjigarnah v Ljubljani, Kopru, Celju in Mariboru. Pričeli smo s serijo debatnih večerov Dialogi, v kateri smo gostili izjemne goste, med drugim spomladi predsednico Republike Slovenije Natašo Pirc Musar, umetnika Evgena Bavčarja, na knjižnem sejmu pa je Anton Peršak vodil zanimivo in dobro obiskano okroglo mizo o sovražnem govoru.

Slovenski knjižni sejem 2022, okrogla miza Dialogi

10. oktobra smo devetič podelili literarno nagrado mira, lavreatka je Darinka Kozinc, ki smo jo skupaj z nominirankami predstavili na 38. Slovenskem knjižnem sejmu. Prireditel in organizacijo nagrade sta vodili Luna Jurančič Šribar in Tatjana Pregl Kobe. Nagrajenko smo 9. novembra predstavili tudi v Mestni hiši v Ljubljani skupaj z Rotary klubom NIKE, ki je donator nagrade. V prazničnem decembru pa je Tanja Tuma Darinko Kozinc in njeno delo predstavila tudi v izjemnem ambientu pomnika miru na Cerjah. Luna Jurančič Šribar skupaj z ekipo tudi pripravlja prenovno spletno strani www.mira.si, ki bo v novi podobi in organizaciji predvidoma zasijala okoli novega leta.

Letos smo tesneje povezali z Romskim akademskih klubom in novinarjem RTV Slovenija Sandijem Horvatom ter izvedli projekt Popoldne z romsko literaturo in kulturo, ob dnevu romskega jezika pa gostili izjemno literarno-glasbeno matinejo v sodelovanju z Imerjem Trajem Brizanijem. Dogodki so se zvrstili 17. oktobra v Mariboru, 7. novembra v dvorani Društva slovenskih pisateljev in PEN-a, 27. novembra pa na knjižnem sejmu na Gospodarskem razstavišču. Projekt je podprlo Ministrstvo za kulturo.

Intenzivno smo sodelovali z ekipo Pesmomata, ki jo skupaj z Igorjem Divjakom vodi Luna Jurančič Šribar, tako da je prototip nastal s pomočjo Mestne občine Ljubljana podprl Slovenski PEN. Na svetovni dan človekovih pravic smo v dvorani DSP/PEN skupaj s člani in članicami DSP in DSKP pripravili večer v podporo iranskim protestnikom in protestnicam.

V slovo Jasmini Rihar smo skupaj z Mestno občino Ljubljana pripravili literarni večer v Mestni hiši, čeprav se od naše drage sodelavke in prijateljice težko poslovimo. Še posebej hudo je njenim varovancem, ki živijo v Sloveniji, tako da vabljeni, da si vzamete kakšno popoldne za kavo in pogovor z njimi.

Podelitev nagrade MIRA 2022,
nagrajenka Darinka Kozinc in Kim Komljanec

Podpri
Slovenski center PEN
in
doniraj del dohodnine

V skladu s 142. členom Zakona o dohodnini – ZDoh-2 lahko davčni zavezanec rezident zahteva, da se do 1 % dohodnine, odmerjene po zakonu, ki ureja dohodnino, od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje upravičencev do donacij. Upravičenci so tiste nevladne organizacije, ki so uvrščene na Seznam upravičencev do donacij, med njimi je tudi Društvo slovenskih pisateljev.

Donacija 1 % dohodnine nevladnim organizacijam je za vas popolnoma brezplačna, saj bi sicer ta del pustili v državnem proračunu.

Donacija traja do preklica. Če ste nam del dohodnine namenili že v preteklih letih, obrazca ni treba ponovno oddajati! Četudi se v letu 2021 odstotek namenjene dohodnine povečuje iz 0,5 na 1 %, vam obrazca za namenitev dohodnine ni potrebno ponovno izpolnjevati. Odstotki, ki ste jih namenili določenim organizacijam, se bodo namreč avtomatsko podvojili glede na v preteklosti oddane izjave zavezancev.

Donirate lahko enega od sledečih načinov:

- s posebnim obrazcem (Doh-Don), ki ga izpolnite na spletni strani eDavki. Navodila za izpolnitev obrazca najdete tukaj (davčna številka PEN je: **71318593**).
- **z obrazcem**, ki ga prenesete, natisnete in izpolnite (OBVEZNO podpišite), nato pa ga odnesete ali pošljete na najbližji finančni urad. Navodila za izpolnitev obrazca najdete tukaj.

Obrazec je treba na FURS oddati najkasneje do **31. decembra tekočega leta**, pri tem pa morate upoštevati tudi čas dostave, v kolikor obrazec pošiljate po pošti.

BLED 2023 - TEME

Slovenski center PEN bo v sodelovanju z Odborom pisateljev in pisateljic za mir med 15. in 18. majem 2023 organiziral 55. Blejsko srečanje. Kot nam veleva tradicija, bo srečanje potekalo v Hotelu Park tik ob Blejskem jezeru. Več informacij vam bomo posredovali v prihajajočih tednih, trenutno pa že lahko delimo z vami temi za okrogli mizi.

Tema Slovenskega PEN-a bo **Odnos literature do (kakšne) resnice?**

Manifest Mednarodnega PEN-a "Democracy of Imagination" se konča z mislijo: "Literatura prestopa vse resnične in namišljene meje in je vedno v območju univerzalnega." To je le začetna točka. Književnost pogosto dojemamo kot zrcalo družbe in posameznika. V današnjem svetu digitalnih tehnologij in družbenih omrežij nam vsak profil oziroma račun pove svojo zgodbo in predmet književnosti naenkrat postane izmikajoč, virtualen, deformiran, celo ponarejen. Kako mediji in njihova večna izredna stanja, ki podjetjem prinašajo vedno več denarja, vplivajo na pisanje in ustvarjanje? Se lahko književnost vrne k svojemu izvoru in bistvu? Je v hrušču digitalnih krikov mogoče ustvariti književnost, ki spodbuja pravičnost in mir v svetu in v vsakem posamezniku? Vsaka vojna se začne s Človekom. Pravičnost ni rima, tudi esej ali roman ne. Pravičnost je dejanje.

Druga tema, ki jo je izbral Odbor pisateljev in pisateljic za mir, bo **Predstavljajte si vse ljudi** (Imagine all the people ...)

Ko je Lennon napisal to pesem, je tretja vesoljska odprava pristala na Luni, vietnamska vojna se je razširila na Laos in prebivalci Bangladeša so se soočili z genocidom. Tako kot danes so bile tudi takrat vojne in zatiranja v vseh kotičkih sveta. Tema 4. Blejskega srečanja je bila "Zakaj pišemo?" Morda odgovor leži v besedi "predstavljajte si". Le predstavljajte si, da bi svet iz Lenonove pesmi, lahko postal resničnost. Kakšna družbena ureditev bi spodbujala mir? Liberalna? Kapitalistična? Nadzirana? Svobodna? Ali bi bilo govora o istem družbenem redu v vseh državah in celinah? Predstavljajte si vse ljudi in izzivajte sedanji svet, ki gori od vojn, z možnostjo miru.

Več informacij, vse pomembne podrobnosti in vabilo vam bomo posredovali v prihajajočih tednih.

PEN International **Writers for Peace Committee**
Comité des écrivains et écrivaines pour la paix du PEN International
Comité de Escritores y Escritoras por la Paz de PEN internacional
Odbor **pisateljev in pisateljic za mir**

Dragi prijatelji, kolegi iz centrov PEN,

ob koncu leta se vam zahvaljujem za vašo predanost in solidarnost v podporo ogroženim pisateljem po vsem svetu.

To je bilo izjemno leto! Z veseljem poročam, da smo dosegli nekaj uspehov, na katere smo lahko ponosni.

Junija je bila zavrnjena tožba proti perujskemu avtorju romana Plata como cancha Christopherju Acosti in njegovemu založniku Jerónimu Pimentelu, direktorju založbe Penguin Random House, potem ko je PEN pozval perujske oblasti, naj prenehajo s pravnim nadlegovanjem pisateljev in novinarjev.

Septembra je bil izpuščen burmanski pesnik Maung Yu Py, ki je bil marca 2021 priprt. Še naprej pozivamo k takojšnji izpustitvi vseh tistih, ki so v Mjanmaru pridržani zaradi svojega miroljubnega izražanja.

Novembra smo v Turčiji proslavili izpustitev urednika novic, novinarja in pesnika Nedima Türfenta, ki je bil aretiran maja 2016 in nato obsojen na osem let in devet mesecev zapora zaradi izmišljenih obtožb o terorizmu.

Nazadnje, ta mesec, smo pozdravili izpustitev večkrat nagrajenega egiptovskega pisatelja, raziskovalnega novinarja in družbenopolitičnega raziskovalca Ismaila Alexandranija po sedmih letih samovoljnega zapora zaradi izmišljenih obtožb po skrajno nepoštenem sojenju.

Po več kot letu dni intenzivnega usklajevanja s centri PEN smo uspešno zaključili evakuacijo in dolgoročno premestitev 117 ogroženih Afganistancev, med katerimi so bili člani PEN Afganistan in njihove družine.

Nobeden od teh dosežkov ne bi bil mogoč brez vaše predane podpore. V imenu preganjanih pisateljev ste vodili kampanje in lobirali pri ustreznih vladah za njihovo izpustitev ali za preiskave primerov mučenja in ubojev. Zapornikom in njihovim družinam ste dajali spodbudo in upanje, gibanje je ozaveščalo o primerih s pisanjem ali z organizacijo demonstracij, konferenc, javnih razprav ali ukrepanjem v družbenih medijih.

Vsem se globoko zahvaljujem za številne izraze solidarnosti!

Ko vam želimo vse dobro za praznične dni, se spomnimo naših kolegov, ki ostajajo v zaporu ali se soočajo s preganjanjem. V mislih smo z vsemi, ki se soočajo z nasiljem in bolečino vojne.

Najtoplejše solidarnostne želje,

Romana Cacchioli
Izvršna direktorica Mednarodnega PEN-

Ruska vojna proti Ukrajini

Medtem ko se svet pripravlja na praznike, se Ukrajina še naprej bori za svoj obstoj. Rusija že več kot 300 dni nadaljuje svojo genocidno vojno proti ukrajinskemu ljudstvu, kulturi, medijem in naravi. Še naprej se borimo in vas prosimo za podporo in pomoč Ukrajini.

Najintenzivnejši boji v vojni potekajo v Bakhmutu (regija Doneck). Rusi poskušajo Bakhmut zavzeti že od začetka poletja, vendar ukrajinski branilci še vedno držijo mesto. Ukrajinska vojska trdi, da so boji za Bakhmut med najintenzivnejšimi v dosednji vojni.

Po osvoboditvi regij Harkov in Herson so bile odkrite mučilnice za otroke. Po navedbah ukrajinskega varuha človekovih pravic je ruska vojska postavila mučilnice za otroke, ki so se po njihovem mnenju upirali.

V ukrajinskem energetskega sistemu je še vedno precejšen primanjkljaj zmogljivosti. Po besedah predsednika vlade Denisa Šmihala so bile po več valovih ruskih raketnih napadov na ukrajinsko kritično infrastrukturo poškodovane vse termoelektrarne in hidroelektrarne. Ukrajina je na robu popolnega izpada električne energije. Rusi skušajo povzročiti humanitarno katastrofo, da bi pobili še več civilistov. Za širjenje panike med Ukrajinci uporabljajo uničevanje, množične žrtve ter prekinitve dobave elektrike in ogrevanja. Da bi se zaščitila pred ruskim terorizmom, Ukrajina potrebuje sisteme zračne obrambe.

Visoki komisar ZN za človekove pravice je od 24. februarja zabeležil 17 595 civilnih žrtev v Ukrajini. Dejanskega števila mrtvih, ranjenih in prisilno razseljenih oseb ni mogoče ugotoviti, saj okupacijske sile nadaljujejo napad na Ukrajino. Ruska vojna proti Ukrajini je prinesla že več kot 7,8 milijona beguncev.

29. novembra je svet izvedel, da je bil na fronti ubit zgodovinar in izredni profesor nacionalne univerze Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko Vadym Stetsyuk. Poučeval je zgodovino in bil raziskovalec v Državnem zgodovinskem muzeju Kamianets-Podilskyi. Avtor več kot 120 znanstvenih publikacij.

7. decembra se je pojavila novica o smrti znanega ukrajinskega igralca Jaroslava Garkavka. Padel je na fronti med vojno z Rusijo.

Decembra je PEN Ukrajina gostil pisatelje iz PEN Amerika in Zveze litovskih pisateljev. Obe delegaciji sta obiskali osvobojena mesta v kijevski regiji: Bucha, Irpin, Borodyanka. Skupaj s pisatelji PEN America smo obiskali Černigojevo regijo, ki je bila februarja in marca pod rusko okupacijo. Vse centre PEN-a vabimo, da obiščejo Ukrajino v znak solidarnosti z nami v času vojne. Z veseljem vam bomo pomagali pri organizaciji obiska.

VEČ

Fatemeh Ekhtesari je feministična pesnica, njen osnovni poklic je babica. Leta 2013 so jo zaprli. Dve leti pozneje so jo zaradi njenih člankov o seksualnosti, spolu, veri in svobodi govora obsodili na enajst let in pol ječe in petindevetdeset udarcev z bičem. Po mesecu samice je prišla na prosto tako, da so zanjo plačali varščino. S pesnikom Mehdijem Mousavijem sta pobegnila na Norveško, kjer živi in piše še danes.

BEŽI

... beži
pravi glas, ki gre mimo.
In nekdo je švignil v mojo zbegano glavo.
... beži
na ulicah je bila večja in večja gneča
... beži
avtomobili so hupali v neskončno noč
hupali po letih pozabe
silili v moja ušesa in motili moje misli
slišala sem jih hupati
in v rokah stiskala raztrgano sliko
slišala sem zvok, ko sem se izgubila v slepih ulicah
slišala sem zvok solza, ki so polzele iz begavih oči
slišala sem zvok solzivca in dima cigaret kako pečeta
slišala, kako so pendreki lomili hrbte in lobanje
in slišala sence, ki so bežale za menoj
... beži
Dve tišini dajeta en zvok,
zvok najinih rok, ki so ju ločili
tvoj glas se je izgubil mimo mene
tvoj glas, ki je postal glas ljudstva
in moj tihi glas, izgubljen v tistih groznih dnevih
Držala sem se zadaj
se oklepala uradniške službe
se oklepala tablet v nespečih nočeh
se oklepala zaigranih juter,
ko sem komaj budna vadila smeh, vadila krike
v zaigranemu zrcalu

pod uradniške papirje sem kracala svoj nervozen podpis
v časopisih sem vedno nestrpno iskala tisto novico
in se ob popoldnevih nepotrpežljiva vračala iz pisarne
se vračala v tišino, ki je odzvanjala v vsaki sobi
se vračala s premraženimi prsti, ki se oklepajo skodelice vročega čaja
se vračala v grozne dneve, za katerimi so prišli še hujši
se vračala k sebi, kako čakam, da bom sprejela svojega moža
kot srečna žena, ki pričakuje moža
in čaka, da bo sredi dnevnice sebe sezul in odvrigel nogavice

... beži

Moj dom je poln odvrženih zvokov

... beži

Nekdo se dotakne mojega ramena:
moraš iti ven na ulice, kjer norijo množice
k ženski zakriti z arabsko tančico
moraš bežati k tistima dvema sencama za teboj
h grozi, v kateri držiš zeleno zapestnico v roki
moraš bežati k sebi, ko te prebode žgoča krogla
in k svojim prstom v zmagoviti črki V
moraš bežati k strjenim kapljicam krvi v kotičkih ustnic
v noč, ki bo naše žalostno vstajenje
v nepopolno noč naše svobode
in k tebi, ko umiraš na mojih rokah
k tebi, ki si živ med mrtveci
in k najinim rokam, ki se zopet sklenejo

Pokliči me

jaz sem ti

tako ledena kot tvoje roke

Pokliči me

hočem nazaj na ulice

Pokliči me, da ti v uho šepnem besede ljubezni

Pokliči me, da se izgubim v tvojih rokah in sanjam

Pridi nazaj, da obudiva spomine

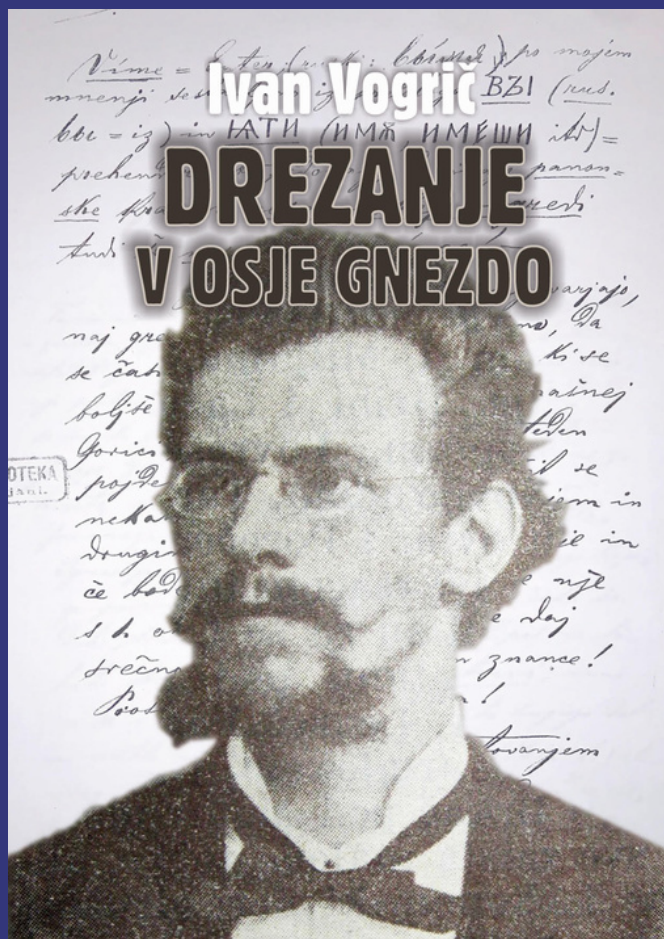
Pokliči me

in me reši pred menoj.

iz angleščine prevedla Tanja Tuma

- Pesem je bila objavljena v knjigi *For, in Your Tongue, I cannot fit; encounters with prison*, uredila Shilpa Gupta in Salil Tripathi, Context, 2022

Ivan Vogrič: DREZANJE V OSJE GNEZDO

Drezanje v osje gnezdo je literarna obdelava nekaterih izsekov iz življenja družbeno-političnega delavca Lovra Žvaba (1852-1888). Gre za čas od 1875 do 1882, ki je izrazito zaznamoval njegovo življenje in delo. To je bil čas odhoda v Srbijo, da bi se udeležil vojne s Turki; konfrontacije med staro- in mladoslovenci (s slednjimi je delil politična stališča); hujše bolezni; iskanja področja delovanja in nenazadnje povratka iz Ljubljane, kjer je več let živel, na Primorsko. Delo opisuje tudi odnos s sodobniki, v prvi vrsti s Franom Levstikom, Josipom Cimpermanom, Simonom Rutarjem, idr., ter dogajanja v različnih družbenih in siceršnjih okoljih v tistem času. Roman, pisan po resničnih dogodkih, je prejel 2. nagrado na natečaju Novi roman 2021

KNJIGO NAROČITE S POSEBNIMI UGODNOSTMI [TUKAJ](#)

Svetovno branje v znak solidarnosti s protesti v Iranu ob dnevu človekovih pravic

Ženske, življenje, svoboda!

Da bi izrazili podporo iranskemu ljudstvu na poti k demokraciji in svobodi ter pozvali iransko vlado, naj prisluhne močnemu glasu iranskih moških in žensk, ki želijo spremeniti obliko vlade in končati nasilje nad njimi, so Slovenski center PEN, Društvo slovenskih pisateljev in Društvo slovenskih književnih prevajalcev 10. decembra, ob dnevu človekovih pravic, organizirali branje slovenskih književnic in književnikov.

Cilj branja je poslati sporočilo brutalnemu iranskemu režimu, naj preneha z nasiljem, in izraziti solidarnost z iranskimi ženskami, ki so bile v zadnjih desetletjih žrtve diskriminacije in mizoginije. Iranske ženske so znanilke upanja, upanja ne le za iranski narod, temveč za vse nas, ki si želimo konca rasističnega kapitalizma, diktature in gospodarskega zatiranja ter se zavzemamo za bolj življenjsko prihodnost za vsa bitja na tem planetu.

Brale in brali so: Maša Ogrizek, Neli Filipić, Živa Čebulj, Mirana Likar, Draga Potočnjak, Klarisa Jovanović, Veronika Simoniti, Lidija Dimkovska, Aleš Mustar, Marjanca Mihelič, Tanja Tuma in Katja Zakrajšek, ki je prebrala tudi izjavo pesnice Sare Afzali, Pooyesha Azizedina in Shive Nazarahari.

Simona Škrabec prejela nagrado za prevajanje katalonske književnosti v slovenščino

Prevajalka, pisateljica, esejistka, publicistka in dobitnica Lavrinove diplome 2020 Simona Škrabec je 14. decembra 2022 v Andori prejela nagrado za prevajanje in posredovanje katalonske književnosti v slovenščino, ki jo podeljuje ustanova Institut Ramon Llull. Simona Škrabec, ki že od leta 1992 živi v Barceloni, je iz katalonščine v slovenščino prevedla najpomembnejše sodobne katalonske avtorje in avtorice, kot so Pere Calders, Gabriel Ferrater, Jaume Cabré, Maria-Mercè Marçal in drugi. Kolegici iskreno čestitamo!

Nekaj utrinkov s prireditve si lahko ogledate tukaj:
[AndorraDifusió](#); [Altaveu](#); [3alacarta](#)

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 38/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo
Odgovorna urednica: Tanja Tuma
Glavna urednica: Maja Ferjančič
Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: december 2022

Kraj: Ljubljana
ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Joshua Rodriguez